

Temes del Pou | Jordi Sardans. Fotos: Josep M. Oliva, Anna Rotllan, Francesc Rubí i Jordi Torras |
Actualitzat el 25/06/2019 a les 13:29

La Francofonia llueix en complir vint anys a Manresa

TEMA DEL MES. Anna Rotllan ha aconseguit el somni de donar a conèixer la llengua i la cultura franceses per mitjà de la Francofonia, amb una festa musical al Kursaal que s'ha convertit en un referent cultural del mes de març a Manresa, amb successius homenatges a Brassens, Piaf, Ferràs, Moustaki, Barbara, Aznavour, Chevalier, Brel o Gràco, entre d'altres. Cal tenir en compte, també, el precedent de l'Institut Francès i el fet que actualment la comunitat francòfona a la FUB supera les 500 persones.

Festa de la Francofonia al pati del Kursaal. Foto: Francesc Rubí.

«La nostra comunitat francesa a la FUB cada vegada és més gran i actualment supera les 500 persones»

Catherine Pempellone, vídua de Jacques Jordà, acompanyada del seu fill Alain, recorda que «Jacques va venir a Manresa l'any 1948, perquè hi tenia un tiet, Emili Thomas Jordà, que regentava una botiga de llenceria al carrer de Sobrerroca. Va començar a fer classes particulars a les filles de l'alta societat manresana». L'any 1954 s'instal·len al carrer dels Esquilets (Sant Joan Baptista de la Salle), a la mateixa escala on hi havia Lingua Club. El 1956 habiliten una de les habitacions com a aula i comencen a exercir «amb el vistiplau del director de l'Institut Francès de Barcelona, el cònsol i l'ambaixador de Madrid». Aviat van anar a viure al carrer Barcelona i l'Institut Francès s'amplia amb tres aules i un espai de biblioteca. Se'ls fa petit i lloguen un pis al carrer del Bruc, que després va ser la seu d'Òmnium: «Hi havia quatre classes i un espai gran de biblioteca». A l'inici -explica l'Alain- «hi feien classe els meus pares i després amb d'altres professors que havien estat alumnes: M. Àngels Torrens, Jordi Vila, Conxita Chumillas, Gloria Collado, Teresa Subirana, Dolors Fargas...».

L'alumnat «s'examinava primer a Barcelona, però després venien els professors a examinar a l'Institut francès de Manresa». A més de la llengua, també es feien activitats culturals: «Venien professors de Barcelona a fer conferències, exposicions de llibres i projeccions de cinema amb pel·lícules franceses, amb un projector que es conserva al Museu de la Tècnica». També «s'havia fet una campanya de recollida de llet per a les monges de l'Escola dels Infants. A més hi havia una coral i es feien excursions a Montserrat». El darrer local va ser el de Puigterrà de Dalt, on van arribar a tenir 450 alumnes i s'hi van estar fins al 1993. Així ho explica Alain: «La meva germana Francine volia continuar, però no es veia amb cor de portar l'escola i em van demanar si jo podia fer de gerent, però al cap d'un any vam tancar perquè ja no donava beneficis, en haver de tenir professors contractats». La biblioteca de l'Institut francès ha passat a casa de la Catherine, on es conserven clàssics francesos, novel·la, teatre, còmics...

Catherine Pempellone i Alain Jordà.

'Douce France'

Anna Rotllan Verdaguer, copresidenta de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, jubilada, des de fa tres anys com a professora de francès de l'Institut Lluís de Peguera, té el principal protagonisme d'aquests vint anys de la festa de la Francofonia, que ha arrelat a la ciutat. Per aquest motiu va rebre de mans de l'alcalde Valentí Junyent un record commemoratiu, en forma de reproducció del fanal de ferro que tradicionalment havia ocupat la plaça de Crist Rei. Els actes més destacats de la Francofonia d'enguany: sessió de cinema sobre el Quebec, "Et au pire, on se mariera", a la sala de la Plana de l'Om, l'exposició del Tintín a la biblioteca del Casino,

l'actuació de l'Esbart Manresà al pati del Kursaal, on també es va fer l'enlairament dels globus de la pau i l'espectacle "Douce France" al teatre Kursaal.

A més d'alumnes de l'institut Lluís de Peguera, el 2019, per primer cop, també hi van intervenir directament set becaris dels 500 estudiants de la FUB que fan fisioteràpia, provinents de França, amb una certa relació amb la ciutat. Rotllan argumenta que «com que els costa d'entrar a les universitats franceses, Manresa, que ha anat agafant un renom sobretot en l'ensenyament de la fisioteràpia, els ha acollit molt bé i reben una bona formació». Concretament, van intervenir en l'obertura de la festa al pati exterior del Kursaal, on la façana va quedar il·luminada amb els tres colors de la bandera francesa (blau, vermell i blanc) i amb l'enlairament dels globus de la pau. El vermell amb la creu també representa la bandera suïssa, i el blau i blanc amb la flor de lis representen la bandera del Quebec. Com que la Francofonia és una organització internacional que va néixer el 1970 amb seu a París, té bandera pròpia des de l'any 1987: una rodona amb cinc colors (vermell, blau, verd, groc i lila) que representen els cinc continents del món. Cinc becaris van enlairar els cinc colors mentre els altres dos portaven la bandera de la Francofonia. De cara al futur, «intentarem d'altres accions conjuntes com alguna obertura de curs a càrrec del cònsol francès Cyril Piquemal», afirma Rotllan.

Rotllan remarca que el lema de la Francofonia aquest 2019 és: «"En français, s'il vous"» perquè «és una llengua moderna que posseeix totes les paraules per evocar les realitats més innovadores... És la llengua del dret, de l'economia, de la ciència, de la tecnologia i de la diplomàcia!». La Francofonia «fa una labor excepcional, i un dels continents emergents que en treuen més profit és l'africà, sobretot en les antigues colònies». A més d'entitat cultural, en defensa de la llengua i la cultura francesa, es reclama com a organització solidària i de defensa dels drets humans, per a la formació de joves i dones, que econòmicament ajuden amb beques.

Final de l'espectacle "Douce France" al Kursaal.

La festa de la Francofonia

A efectes oficials fa ja vint anys que Manresa celebra la festa de la Francofonia, però per al comptador de la memòria popular -que funciona d'una altra manera- és com si en fes vuit, si comptem que el 2011 va ser el primer any que l'acte central es va fer a la sala gran del Kursaal. Des de llavors som molts els que esperem cada març aquella data, el dia en què la façana del Kursaal s'il·lumina amb els colors de la bandera francesa i uns globus que s'enlairen donen per acabats els discursos preliminars i tots entrem al teatre sabent que més que a un concert anem a una festa. La gran diada a major glòria de la llengua francesa s'ha fet un lloc en el calendari dels manresans que estimem aquell idioma i la seva cultura i, si ara de cop deixés de celebrar-se, ens semblaria una gran pèrdua i la trobaríem a faltar. L'essència de la nostra celebració de la Francofonia és el gran concert al Kursaal que cada any, i des de diversos enfocaments, ens convida a retrobar-nos amb les cançons franceses de sempre; en les últimes edicions a través d'uns espectacles de nivell internacional dirigits per Gil Marsalla. Són principalment les cançons, sí, però és també el decorat i les imatges que s'hi projecten, els clixés d'aquella França que sentim que forma part del nostre patrimoni sentimental. Del bagatge dels que cada any assistim a la crida de la Francofonia i tenim la consciència de pertànyer a un mateix curs encara que tinguem edats i currículums molt diferents. La festa de la Francofonia és la festa conjunta dels que cursen francès a l'Escola Oficial d'Idiomes, o els que l'aprenen a una acadèmia, dels joves que ara fan el Batxibac a l'Institut Lluís de Peguera o dels més grans de la sala que el van estudiar a l'Institut Francès o recorden vagament el que van fer al batxillerat. Aquella és la nostra festa i quan ens hi apleguem sentim que hi ha alguna cosa que ens uneix. És una sensació difícil d'explicar però fàcil de percebre. La vaig notar aquest any quan van sonar les primeres notes de "Ne me quitte pas" i es va sentir un murmur i uns tímids aplaudiments. Són aquests detalls, saber que tota la gent de la

sala comparteix uns mateixos referents, allò que et fa sentir que formes part d'una gran família.

Afortunadament per a la cultura francesa, de famílies com aquesta n'hi ha a moltes més ciutats de Catalunya i d'arreu del món, però no totes tenen la sort de comptar amb una persona que les aglutini amb el mateix entusiasme de l'Anna Rotllan. Li vaig dir en una d'aquestes festes a l'alcalde Junyent: «Tenir una dona com aquesta és una sort tan gran per Manresa...». I per a sorpresa meva em va contestar: «Recordo que l'any passat em vas dir exactament el mateix». És també el que he tornat a pensar aquest any. La festa de la Francofonia no la fa l'Anna Rotllan sola, es fa amb la participació de molta altra gent i d'unes quantes entitats, però sense l'Anna no es faria. L'hem de cuidar perquè segueixi al capdavant molts anys més i fer el que calgui perquè si un dia ella se'n cansa hi pugui haver un relleu. Un relleu que hauria d'estar basat en altres persones tan animoses com ella, perquè si quedés en mans de l'administració em temo que el futur de la Francofonia a Manresa acabaria com aquells agermanaments que havíem de fer amb tantes ciutats i que s'han quedat en no res. Igual com tantes coses que neixen en uns despatxos i es moren en uns altres. No tenen la base popular que té la Francofonia a Manresa, que tinc la sensació que tendeix a perpetuar-se i a fer-se cada cop més gran.

Josep Maria Oliva, periodista

Història de la Francofonia manresana

La Francofonia va néixer per donar rellevància i fer conèixer la llengua i la cultura franceses. Fa vint anys, el francès anava en davallada. Quan el curs 1975-76, Rotllan entra al departament del Peguera eren set professors, amb classes de 30 i 40 alumnes, mentre que d'anglès només n'hi havia un: el catedràtic Josep Balaguer, director de Lingua Club Manresa, amb pocs alumnes a la classe. Però, la situació va anar canviant. «Quan em vaig plantejar fer Filologia francesa, dubtava i el meu pare, Josep Rotllan Zanuy, que era plurilingüista, em va dir que em decidís per la que més m'agradava». Va ser el primer professor de francès del nocturn femení al Peguera. «Professionalment he tingut dos amors: la defensa del nocturn i la del francès». Com a defensa de la llengua i la cultura francesa, «vaig pensar que calia sortir de la classe magistral i fer coses per projectar-les, per donar a entendre que la llengua francesa era important per comunicar». La Francofonia va néixer amb un caire pedagògic de defensa de la llengua i la cultura franceses sense cap socialització: «La projecció exterior de l'institut existia, però encara no tenia l'abast social actual». De seguida Rotllan té l'aval de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, amb més de 30 anys d'existència. N'havia estat secretària, tesorera, vicepresidenta i vocal i ara n'és copresidenta, amb Guilhem Naro, de la Pompeu Fabra.

Foto: Jaume Paradell Argerich.

Van començar fent cinema al Peguera, tot presentant "Rossetta", dels germans Darnenne. Però el primer film de la Francofonia es va poder visionar a la sala Atlàntida el 1999. «Em sembla que la primera obra de teatre va ser una representació de Molière, "L'avar", amb els alumnes de nocturn del Peguera. Un d'ells, Manel Fontdevila, va fer els primers cartells». Segons els programes, el 2000 es va interpretar La Leçon de Ionesco. El 2001, es va fer un "Récital de Poésie Française" a l'Auditori Caixa Manresa. Un altre dels francòfons inicials va ser Vicenç Comas, de Ràdio Manresa, que havia presentat alguns dels espectacles a la sala de la Plana de l'Om. Més endavant, Rotllan recorda sobretot Jordi Casserres «que feia un Molière extraordinari» o Josep Vilarmau, «que havia representat un "Bourgeois gentilhomme"». Ja aleshores venien diversos manresans a la sala del Peguera a veure les representacions, però també anàvem a instituts de Barcelona i òbviament a l'Institut Français, on ens van donar més d'un premi».

Com que pretenia més projecció a la ciutat, als diversos aspectes culturals s'hi afegia la música i va començar l'organització de concerts. Segons els programes, el 2002 es fa a l'Auditori Caixa Manresa el concert d'Eric i Nick Carpentier. Al mateix local, els homenatges a Jacques Brel, (2003); Georges Brassens, per Romain Planas (2004) i Barbara per Ana Cristina Werring (2005). Eren concerts «per a un públic que tenia nostàlgia de la cançó francesa dels anys seixanta. Mai no hi havia res improvisat i sempre participaven els alumnes, per mantenir un lligam pedagògic». El 2006, s'homenatja al filòsof Jean Paul Sartre i l'existencialisme amb: "De Sartre à la chanson rive gauche", on novament Planas interpretava cançons de Brassens, també a l'Auditori: «En aquest cas, era tan important fer arribar el missatge de l'existencialisme com el de la música».

El 2007, "Rendez-vous avec Brassens", al Globus, amb Eric Carpentier i Romain Planas, dins d'un ambient que semblava el cabaret de Montmartre. I l'exposició: "Tintin, a l'aula". La cantant sallentina Núria Cols i el pianista manresà David Martell van actuar el 2008 a la Sala Plana de l'Om en homenatge a Edith Piaf. El 2009 van repetir a la sala petita del Kursaal, amb Piaf de nou, on Cols «va interpretar cançons en francès amb una veu extraordinària». El 2010, es van fer dues sessions (dijous i dissabte) a la sala petita del Kursaal, amb el recital Boulevard de la chanson française, on Cols i Martell van ser acompanyats amb la veu i la guitarra d'Eric Carpentier, tot un homenatge a la cultura i música franceses des de l'època dels petits cabarets parisencs a la de tota una generació d'autors, compositors i intèrprets que van provocar una autèntica edat d'or de la cançó poètica en llengua francesa.

L'any 2011, homenatge a la "Belle Chanson Française" per Les Chansonneurs. Aleshores, ja tot es feia en francès: «Recordo que l'agregat de Cultura de l'Ambaixada em va dir que podia trobar grups francesos, per tal de donar un aspecte real de com eren els concerts de música francesa. Quan vam decidir passar a la sala gran, cada any la vam aconseguir omplir». L'any 2012, Eva Dénia Trio va tornar a homenatjar Brassens. El 2013, a més d'una exposició sobre Albert Camus, «recordo l'homenatge a Leo Ferré a través de Paloma Berganza, amb intervenció del cor d'alumnes del Peguera». El govern francès n'anava veient l'evolució i «em comentaven que els agradava que els actes es fessin a Manresa, descentralitzats de Barcelona.

Per defensar la llengua francesa, Anna Rotllan va rebre la insígnia de "Chevalier dans l'ordre des Palmes Académiques", el 2014, per part del conseller de Cultura de l'ambaixada de França, Alain Fohr. Aquell any, havia de venir Georges Moustaki, però es va posar malalt. «Hi vaig tenir diverses converses. Els seus músics, que no van tocar mai més, es volien reunir però encara no ho havien fet. Mitjançant l'ambaixada hi vam poder contactar i es van trobar tots de blanc amb la cantant Teresa Ferreire, que acompanyava Moustaki, primer com a telonera i després fent duos. L'actuació va ser molt emotiva pel record a Moustaki». Gràcies al seu documentalista Pelai Ribes, «ens va deixar la seva col·lecció de quadres, ara propietat de la filla Pia, que viu a París, que es podien observar a través d'una pantalla, mentre l'artista cantava una cançó inèdita de Moustaki sobre la mort, que es va interpretar per primera vegada al Kursaal». Uns dies abans s'havia passat a la sala petita del Kursaal la pel·lícula "Moustaki comme Ulysse".

El 2015 es va portar l'exposició "Coco Chanel" al hall del teatre Kursaal i es va fer un homenatge a les dones franceses des de Madame Curie a la cantant Juliette Gréco. A través de Marie d'Epizon, es va homenatjar Françoise Hardy, Juliette Gréco, Piaf, Barbara... Mitjançant els seguidors de Georges Brassens al sud de França, entre els quals hi ha Paco Ibáñez, «que sommiava que vingués algun any a apadrinar la Francofonia, vaig aconseguir que aquell any actués a la sala gran del Kursaal, amb el famós tema "A galopar"».

Anna Rotllan amb Cecília Goloboff i Paco Ibáñez, invitat a l'espectacle de la Francofonia 2015. Foto: Jaume Paradell Argerich.

El 2016, l'agregada de Cultura francesa, Cecile Goloboff, amb qui presentaven conjuntament la Francofonia dalt l'escenari, li va dir que una "troupe" francesa venia a representar "Piaf,

l'espectacle", al Tívoli de Barcelona. «Hi vaig assistir i va commoure tots els assistents». Així que el proper espectacle va ser "Edith Piaf! The Show", protagonitzada per Anne Carrere amb realització de Gil Marsalla, dedicat a les víctimes dels atemptats de París, (amb audició de "Ne ma quitte pas", a càrrec d'Eric Carpentier, que va ser un èxit total. L'obra venia del Carnegie Hall i del Madison Square, abans d'arribar a Manresa.

El 2017, Marsalla li va oferir l'obra "París, l'espectacle", que «gràcies a la sensibilitat dels responsables del Kursaal es va poder representar malgrat el cost». La companyia de Gil Marsalla repeteix amb un espectacle de can, can, tango i ball, que ret un homenatge vibrant a la "chanson" dels anys de la postguerra (1950-60) que tant va contribuir al "charme" i a la reputació de París, en situar-la com a capital del món. L'espectacle explica una història d'amor, amb una escenografia que ens transporta des de Montmartre als grans cabarets parisencs per acabar al Moulin Rouge, com a símbol d'aquesta època trepidant. ES va escoltar Maurice Chevalier, Edith Piaf, Charles Trenet, Yves Montand, Charles Aznavour, Jacques Brel, Juliette Gréco... Gil Marsalla, productor i director de la companyia, va proposar un nou i original musical que posava en valor un repertori únic al món i que triomfa arreu. Sbsnd, la colla Dintre el bosc va ballar la sardana de la Francofonia.

El 2018, Marsalla, que viu i treballa a Niça, va proposar treballar sobre la vida de Charles Aznavour que finalment ho va beneir perquè ho tiressin endavant, sense però que l'obra es presentés als llocs on encara ell anava a cantar. Així, l'any passat van fer "Formidable! Aznavour", una comèdia musical que ret homenatge a un dels més grans de la cançó francesa. L'artista va morir l'1 d'octubre de l'any passat. Es va fer un petit homenatge a Jonny Hallyday al pati del Kursaal i a la Plana de l'Om es va projectar "Inschalla", un film del Quebec.

El 2019, l'espectacle s'havia de dir "Douce France Douce Manresa", però com que el cartell ha d'anar arreu del món, Marsalla va entendre que s'havia d'anomenar "Douce France". Tot i que a la contraportada del programa de mà, Rotllan hi va afegir Manresa, lloc on va ser pensat i estrenat. L'espectacle va incloure també a més de Chevalier, Jacques Brel, George Brassens, Charles Aznavour, Charles Trenet, Gilbert Bécaud i Serge Gainsbourg. Van ser presents al Kursaal Jules Grison i Gregory Benchenafi, ambdós polifacètics, amb veus valorades a França. El dos van actuar a duo en un espectacle excepcional, acompanyats pel contrabaix de Sophie Desvergnès, el pianista director del Conservatori de Música de París, Philippe Villa, i la percussió de Benoit Pierron. Un muntatge de llum i imatges dirigit pel Gil Marsalla, nomenat ambaixador del patrimoni musical francès.

Festa de la Francofonia al pati del Kursaal. Foto: Francesc Rubí.

«Si l'objectiu era fer entendre la cultura a través de la música francesa, amb l'oportunitat de transmetre-la al públic manresà, s'ha aconseguit plenament», diu satisfeta Anna Rotllan. La festa manresana de la Francofonia surt en l'agenda internacional global i al Petit Journal francès d'àmbit internacional. Entén que Manresa és la capital de la Francofonia a Catalunya. Actualment, a la Francofonia hi ha 88 estats, 61 membres fixos i els altres adherits, com ara dos departaments del nord d'Itàlia. Maragall i Mas van defensar la presència de Catalunya, tot i les traves. Si Catalunya en forma part definitivament, «la idea és que Manresa en sigui la capital, perquè sens dubte és el cor de la Francofonia a Catalunya», explica Rotllan.

Charles Aznavour, en el record

Finalment, vaig tenir la sort de veure actuar Aznavour abans que la seva incansable carrera artística s'acabés al mateix temps que la seva vida. L'interpret d'origen armeni va morir a la seva residència del sud de França, on acabava de tornar després d'una gira pel Japó. Va ser al

gran teatre del Liceu on vam poder gaudir de la presència i la professionalitat d'un dels darrers, si no el darrer, gran "chansonnier". Era el mes d'abril de 2018, i l'home, que acabava de tenir un pinçament, va sortir com va poder a l'escenari i ja ens va dir que havia d'escollir entre morir dalt l'escenari o anul·lar la vetllada, però que ell intentaria fer un terme mig. I ho va aconseguir! En acabar el concert, curt per als fans, i etern per un home de 94 anys com ell, uns quants incondicionals ens vam esperar a la Rambla anhelant veure'l sortir. Va ser en aquesta espera que vaig coincidir amb l'Honorable Senyor Cyril Piquemal, cònsol de França a Barcelona, qui sí que va tenir l'oportunitat de parlar amb Aznavour al seu camerino, com no podia ser d'altra manera. Ens vam creuar la mirada i es va aturar a saludar-me. Un cònsol saludant-me? Doncs sí. Ens havíem conegut poc mesos abans a Manresa, a la Francofonia! Una petita anècdota per donar peu a parlar del meu amor per la llengua i la cultura franceses, que ve de molt lluny i no té un detonant clar. A la Salle, quan em va tocar escollir anglès o francès com a idioma, alguna musa va tenir a bé portar-me cap a la llengua de Brel, Piaf, Barbara, o Aznavour. La M. Teresa Subirana, la mestra que impartia la llengua gal·la a l'escola, va fer la resta. Va aconseguir que aquell idioma m'atrapés! Si hagués escollit anglès, qui sap si ara parlaria francès, però gairebé segur que no m'haurien saltat les llàgrimes davant la tomba de Édith Piaf al cementiri de Père Lachaise! La "môme" Piaf restarà sempre a la banda sonora de la meua vida.

Malauradament, la llengua francesa és una gran desconeguda per a nosaltres. Essent el país veí, i malgrat que siguin normals i comprensibles els amors i odis de tota comunitat veïnal, no hauria de ser així. A mi, en canvi, sempre m'han sorprès, i no he pogut negar un punt d'admiració envers ells. M'han sorprès aquells poblets on s'ha fet tot per preservar l'estètica per sobre de les pressions urbanístiques. M'han sorprès aquells bars de poble que es van quedar als anys 60, volent fer-ho. Mentre aquí la modernitat era moda obligatòria, allà els gots Duralex segueixen presents en taules on els cendrers de Ricard donen color. M'ha sorprès que mentre aquí ens llençàvem a begudes de disseny, allà encara beuen per fer passar la calor aquell tradicional "menthe à l'eau" que el meu pare ja es prenia a l'estiu (ben català, ell) i que ara ben poca gent coneix aquí. En aquests bars, també hi sonava música francesa, i també tenen part de culpa que ara, mentre escric aquestes ratlles, a casa s'escolti Benjamin Biolay... Som diferents, però també compartim moltes històries i espais comuns, i batalles, i melodies. No tot és bonic en la nostra relació, però, com ja deia Trenet a "Douce France", «"je t'ai gardé dans mon c?ur"». I un bon dia, ja fa temps, se m'apareix la Francofonia, en l'intent, aconseguit, de l'Anna Rotllan de portar aquell festival d'escola a una cosa més gran: la gran festa de la llengua francesa. Aquest passat 15 de març, durant els actes de la Francofonia, el cònsol Piquemal i jo vam tenir l'oportunitat de tornar a coincidir, i de recordar aquella nit que vam veure Charles Aznavour al Liceu.

Eduard Font, periodista de Ràdio Manresa

Francesos a la UManresa

Àngels Fusté, responsable de Comunicació i màrqueting de la UManresa, explica que aquest any, «la FUB s'ha sumat per primera vegada a la celebració de la Francofonia. Hi vam col·laborar amb la compra i l'enlairament dels globus que es va fer al pati del Kursaal, el 15 de març. Els globus els van deixar anar un grup de set estudiants francesos que estudien Fisioteràpia amb nosaltres». Aquesta col·laboració neix d'una proposta d'Anna Rotllan, «que vam acollir bé tan bon punt ens va arribar. La nostra comunitat francesa cada vegada és més gran i, a hores d'ara, supera les 500 persones. És obvi que, d'alguna manera, la FUB és un espai de la Francofonia: a les nostres instal·lacions el francès és una llengua molt comuna, en aquests moments». Alícia Rodríguez, treballadora a les oficines de la FUB2 al matí, és una de les estudiants de tarda franceses de Fisioteràpia. Provenint de Perpinyà, a la Catalunya Nord, ens ratifica que a la Universitat Central de Catalunya hi ha uns 500 estudiants francesos, la majoria de Fisioteràpia.

Beneditte Noel, de Montpeller, precisa que: «la majoria procedim del sud de França, ja que també n'hi ha de Tolosa de Llenguadoc. Alguns estudiants també fan Podologia i encara n'hi ha alguns de Logopèdia, tot i que abans eren més perquè ara és una carrera que es pot fer "on line"». Es desplacen al Principat perquè tenen més facilitats, explica Rodríguez: «A França ens obliguen a passar el Concurs General de Medicina, que engloba dentistes, farmacèutics, fisioterapeutes i metges, de manera que és molt complicat i només el 20% de nois s'hi apunten. Pel que fa a la Fisioteràpia hi ha poques places». Aterrar a la Universitat de la Catalunya Central els surt rendible malgrat tractar-se d'uns estudis privats, ja que a França «les universitats, tot i ser públiques, són cares i a Catalunya la vida és més barata que a França». Noel apunta que París encara és més car i per això la majoria decideix venir a Manresa.

Beneditte Noel i Àlícia Rodríguez.

Noel diu que un cop al mes retorna al seu país. Han triat viure en un pis compartit, ja que és més barat conviure amb altres persones, que «anar a la residència, que és molt petita, encara que alguns estudiants han triat aquesta opció». Al voltant de les Bases de Manresa s'escolten estudiants parlant en francès, però els costa més arribar al centre històric, on totes dues han visitat la Seu. Rodríguez assenyala que «un amic sí que va triar un pis al barri antic perquè és més gran, però és un cas excepcional» i confirma que la majoria viuen prop del Campus. Reconeixen que anaven a ballar a la Carpa «abans que la tanquessin» i van a veure partits al Congost del Baxi Manresa. Rodríguez diu que va al gimnàs i Noel sovint va a córrer al parc de l'Agulla «on van força estudiants». Expliquen que un grup d'estudiants francesos formen part d'un dels equips de rugbi de la ciutat, mentre que algunes noies practiquen handbol a Santpedor. A la Universitat han muntat una associació de festes, Manrezoo, (amb logo propi) i que fan col·laboracions, amb restaurants com American Food Factory del carrer Circumval·lació, que els fan preus especials. S'ajunten amb d'altres estudiants de Vic, Girona i Barcelona, on organitzen autobusos i obtenen entrades «per participar en festes, espectacles esportius o esquí. També fem marxandatge de samarretes i ens preocupem d'integrar els nous estudiants universitaris que arriben per a fer el primer curs, mitjançant jocs i d'altres activitats». Es comuniquen a través de les xarxes socials, Facebook i Instagram per participar en competicions universitàries.

La Francofonia, Manresa i el Quebec

La Francofonia és l'espai que aplega els qui parlen francès arreu del món, ja sigui com a llengua materna, oficial, de treball o compartida amb d'altres amb les que conviu. És present als cinc continents, de nord a sud, d'orient a occident. Abasta al voltant de 300 milions de persones, incloent-hi aquelles que el coneixen com a llengua estrangera, de present i de futur. De gran importància en la diplomàcia i els negocis, està en progressió a zones en creixement, com l'Àfrica. L'Organització Internacional de la Francophonie canalitza els esforços d'una cinquantena de membres de ple dret, entre els quals trobem activament el Quebec, per afavorir la promoció no sols lingüística sinó també dels valors associats: diversitat, cultura, democràcia, drets humans, pau, educació, igualtat d'oportunitats, cooperació mútua...

A Manresa, Anna Rotllan, copresidenta de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya, n'és una eficaç promotora, no únicament des del mestratge a centenars d'alumnes del Bages que han passat per les seves aules. També a nivell ciutadà, com a principal impulsora durant vint anys de les festes de la Francofonia cada mes de març, que culminen darrerament amb un brillant espectacle musical al Kursaal. L'Oficina del Quebec a Barcelona, que enguany també celebra el seu vintè aniversari, hi contribueix amb pel·lícules que donen testimoni de la vitalitat del cinema francòfon d'aquella latitud d'Amèrica del Nord. El Quebec és enorme en termes de superfície -més que tota la Península Ibèrica, França i Itàlia juntes- i té una població de 8,4 milions d'habitants. La llengua oficial de la província és el francès, que cohabita,

especialment a la regió metropolitana de Mont-real, amb una notable població anglòfona i parlants de molts altres idiomes, com a conseqüència de la immigració que s'hi ha trobat acollida des de fa generacions. També amb llengües autòctones. A més de la filmografia, el dinamisme de la cultura quebequesa es fa palès en diversos àmbits escènics com el teatre, la dansa, el circ -qui no ha sentit a parlar del Cirque du Soleil, del qual han nascut moltes altres companyies-, per no mencionar la literatura, la cançó o les arts digitals. Els proposem de desplaçar-se de les vores del Cardener a les del cabalós Sant Llorenç. Allà, a la històrica ciutat de Quebec, trobaran l'avinguda de Manrèse -els és familiar?- i molt més. Encara que només sigui per uns dies, l'experiència és enriquidora. "Bienvenues"!

Alfons Calderón, director de l' Oficina del Quebec a Barcelona

DELF i Batxibac

Amb el Diploma d'Estudis en Llengua Francesa (DELF) i el Batxibac, l'ambaixada i el departament d'Ensenyament van tenir una bona idea per a la defensa del francès, que torna a ressorgir en un temps on s'imposa el plurilingüisme, a diferència del que s'havia fet fins ara de potenciar una sola llengua. Segons dades del departament, a Catalunya hi ha 3.090 alumnes del DELF, amb 7 instituts al Bages i 75 inscrits. «Vaig aconseguir el DELF», recorda Rotllan, que promou als centres que tinguin un títol reconegut pel govern francès vàlid per a qualsevol universitat. A Catalunya hi ha 71 centres que fan el Batxibac, amb 1.359 alumnes. El Batxibac es va iniciar al Peguera el curs 2016-17. Actualment, la professora de llengua francesa és Layla Selim d'origen egipci, acompanyada de Meritxell Berengeno i Andrea Señal, amb Gemma Lozano, que fa classes d'història de França, per a 21 alumnes. L'Institut de Sant Fruitós, Gerbert d'Aurillac, imparteix el Batxibac, a partir del curs 2013-14, una modalitat de batxillerat que permet obtenir els títols de batxillerat i de "baccalauréat", el seu equivalent francès, aleshores tota una novetat en els instituts de la Catalunya Central, que actualment cursen 31 alumnes. El Batxibac combina els currículums de català i de francès: estableix que un terç de l'horari lectiu sigui impartit en llengua francesa, de manera que l'alumnat ha de cursar obligatòriament Llengua, Literatura i Història francesa, de les quals s'ha d'examinar per mitjà d'una prova externa. El va impulsar Eduard Casserres Gasol i l'actual director del centre, Lluís Virós, imparteix la Història en francès. A Marina Bonilla, titular de baixa per maternitat, la substitueix Ada Guilà.

Actualment hi ha diverses escoles d'idiomes, amb alumnes que fan francès, continuant la feina d'altres com l'Escola d'Idiomes Rotllan o la de Carme Cervelló, especialitzada durant dècades en l'ensenyament d'aquesta llengua. Queden encara a la ciutat, Babel, Eco7, Cidet i l'Escola Oficial d'Idiomes (EOI), essencialment.

El francès interessa als joves catalans

La Francofonia acaba de celebrar els seus vint anys de presència a Manresa. La presència de la llengua francesa és cada vegada més visible al Bages en particular i, més generalment, a Catalunya. Com a professor, l'aspecte que més m'agradaria destacar de la Francofonia no és el citat més sovint: els valors relacionats amb la democràcia, els drets humans. M'agradaria quedar-me més a la terra i pensar en els interessos dels joves catalans. El sistema

escolar espanyol i el sistema escolar català només imparteixen una llengua obligatòria a les escoles primàries i secundàries. Aquest idioma sol ser l'anglès. No obstant això, l'economia catalana no és una economia centrada principalment en el món de parla anglesa. Els principals socis econòmics de Catalunya són francesos o alemanys. Paradoxalment, l'escola difícilment prepara els estudiants per integrar-se en un món de parla alemanya o francòfona. Molts estudiants europeus sol·liciten càrrecs de responsabilitat a les empreses catalanes perquè saben parlar espanyol -cada vegada més sovint català-, anglès i un altre idioma important al món del treball local, i que els catalans no controlen.

Per a nosaltres, obrir joves catalans al món francòfon, al món de parla alemanya, al món de parla italiana o a qualsevol altra llengua, significa obrir-los a un horitzó personal i un horitzó laboral que no tenen. En aquest sentit, el món francòfon probablement ocupa un lloc especial: Espanya és principalment veïna dels països de parla francesa, ja sigui a Europa o al nord d'Àfrica. La llengua francesa és present als cinc continents, una característica que comparteix amb la llengua anglesa i és l'idioma que tindrà el major desenvolupament a l'Àfrica, que serà el continent emergent del segle XXI. Iniciar-se a la francofonia significa formar part d'una tendència de major importància en un futur molt pròxim.

Guilhem Naro, copresident de l'Associació de Professors de Francès de Catalunya i professor de la Universitat Pompeu Fabra

Francofonia: festa i amistat

Quan Manresa reuneix els actors de la Francofonia a Catalunya, ho fa sota el signe de la festa, de l'amistat. La Francofonia a Manresa no es quantifica només per les xifres d'avui de 300 milions de francòfons al món, que arribaran a 500 o 700 milions abans del final d'aquesta dècada. El francès és la cinquena llengua més parlada al planeta i la segona llengua objecte d'aprenentatge. A Catalunya, tenim 3.000 matriculats aquest any 2019 per obtenir diplomes de francès com a llengua estrangera. La Francofonia es defineix principalment com un esdeveniment per compartir la simpatia, l'entusiasme i els valors essencials, reunits al voltant d'esdeveniments amistosos com el del 15 de març a Manresa.

El magnífic escenari del gran teatre Kursaal, la recepció plena de caliu a l'Ajuntament i la tertúlia televisiva brillantment animada per Pilar Goñi han estat uns moments intensos, però que es repeteixen cada mes de març i durant vint anys a Manresa, el cor de Catalunya. La implicació de tothom, amb l'entusiasme de l'Anna Rotllan, nascuda a Manresa i copresidenta de l'Associació de Professors de Francès a Catalunya, és un motor molt potent per la Francofonia catalana. «"En français s'il vous plaît"» s'expandeix per a tot arreu, en tots els continents; el març és també un cant a la diversitat lingüística i cultural. La festa de la Francofonia a Manresa és un vincle sincer i real entre tots els actors de l'àrea francòfona a Catalunya.

Pascale de Schuyter Hualpa, directora de l'Institut Francès de Barcelona

